

Кам'яний гість (переклад О. Грязнова)

Олександр Пушкін

Кам'яний гість

L e p o r e l l o. O statua gentilissima
Del gran' Commendatore!..
...Ah, Padrone!
Don Giovanni.

Сцена 1

Д о н Г у а н і Л е п о р е л л о.

Д о н Г у а н
Тут ночі почекаємо. Нарешті
Ми досягли воріт Мадриду! Скоро
Я полечу знайомими шляхами,
Закутавшись плащем, під капелюхом.
Як думаєш? впізнають так мене?

Л е п о р е л л о
Ні! Дон Гуана важко упізнати!
Таких, як він, до біса!

Д о н Г у а н
Ти жартуєш?
Та хто ж мене впізнає?

Л е п о р е л л о
Перший сторож
Або гітана, п'яний музикант
Або свій брат, зухвалий кавалер,
Зі шпагою при боці і в плащі.

Д о н Г у а н
Ну, не біда, хоч і впізнають. Тільки б
Не стріти десь самого короля.

Всіх інших я в Мадриді не боюсь.

Л е п о р е л л о

А завтра ж інші королю нашепчуть,
Що Дон Гуан покинув самовільно
Заслання і з'явився у Мадрид —
Що він із вами зробить?

Д о н Г у а н

Та — поверне.
Напевне ж, голови не відрубає
Мені, немов державному злочинцю.
Мене заслав, бо він мене любив;
Заслав, щоб не могла мені помститись
Убитого сім'я...

Л е п о р е л л о

Отож бо й є!
Сиділи б ви собі спокійно там.

Д о н Г у а н

Слуга покірний! ледве-ледве я
Не вмер там із нудьги. І що за люди,
Що за земля! А небо?.. справжній дим.
Ну, а жінки? Та я не проміняю,
Мій вірний, нерозумний Лепорелло,
Простої андалузької селянки
На всіх тамтешніх пещених красунь.
Сподобались вони мені спочатку
Очима голубими, білизнаю
Та скромністю — а більше новизною.
Та, слава богу, швидко здогадався —
Побачив я, що з ними знатись гріх —
Усі немов фігури воскові;
А наші!.. Та послухай, щось знайоме
Мені це місце; ти впізнав його?

Л е п о р е л л о

Як не впізнати: монастир оцей
Я пам'ятаю. Їздили сюди ви.
А там, в гаю, я коней сторожив.

Заняття не з найкращих. Ви, напевне,
Приємніше проводили тут час,
Ніж ваш слуга.

Д о н Г у а н
(задумливо)
Інезо бідолашна!
Померла вже; я так її любив!

Л е п о р е л л о
Інеза! — чорноока... пам'ятаю.
Три місяці за нею увивались,
Аж поки-то лукавий допоміг.

Д о н Г у а н
У липні... уночі. Згадати дивно:
Я щось знайшов у погляді сумному,
В устах її блідих і помертвілих.
Красунею її ти не вважав.
І дійсно, що було в ній дуже мало
Воістину прекрасного. Лиш очі,
Вони одні. Та погляд... більш ніколи
Я погляду такого не зустрів.
А голос був і тихий, і слабкий.
Та чоловік у неї був суворий,
Ревнивий дуже... О, моя Інезо!

Л е п о р е л л о
Що ж, ви на ній не зупинились.

Д о н Г у а н
Правда.

Л е п о р е л л о
А будем жити, знайдуться і інші.

Д о н Г у а н
Авжеж.

Л е п о р е л л о
Тепер яку ми у Мадриді

Шукати розпочнемо?

Д о н Г у а н

О, Лауру!

Я зразу побіжу до неї.

Л е п о р е л л о

Згода.

Д о н Г у а н

До неї прямо в двері — а застану

Когось у неї — викину в вікно.

Л е п о р е л л о

Звичайно. Ну, уже ми й звеселились.

Недовго нас покійниці тривожать.

Хто там іде?

Входить монах.

М о н а х

Вона приїде зараз

Сюди. Хто тут? не слуги Дони Анни?

Л е п о р е л л о

Ні, ми самі господарі собі,

Гуляєм тут.

Д о н Г у а н

А ви кого ждете?

М о н а х

Приїхати повинна Дона Анна

Провідати гробницю чоловіка.

Д о н Г у а н

Як Дона Анна? Жінка командора,

Убитого... забувся ким?

М о н а х

Розпустим,

Безсовісним, безбожним Дон Гуаном.

Л е п о р е л л о

Ого! Про Дон Гуана поговорка
Пролізла навіть в мирний монастир,
І там уже хвалу йому співають.

М о н а х
Він, може, вам знайомий?

Л е п о р е л л о
Нам? ніскільки.
А де-то він тепер?

М о н а х
Немає тут,
Він засланий далеко.

Л е п о р е л л о
Слава богу!

Чим далі він, тим краще. Всіх би їх,
Розпусників, в один мішок та в море.

Д о н Г у а н
Що ти верзеш?

Л е п о р е л л о
Мовчіть: то я навмисне...

Д о н Г у а н
Так тут і поховали командора?

М о н а х
Тут; спорудила пам'ятник дружина
І приїжджає кожен день сюди
За упокій душі його молитись
І плакати.

Д о н Г у а н
От дивна удова!
Собою гарна?

М о н а х

Ми красу жіночу,
Монахи, не повинні помічати.
Та гріх брехать; не може і угодник
В її красі чудовій не зізнатись.

Д о н Г у а н
Тож недарма покійник був ревнивим
І Дону Анну під замком тримав.
Ніхто із нас не зустрічав її,
А з нею я б хотів поговорити.

М о н а х
О, Дона Анна із чоловіками
Розмови не веде.

Д о н Г у а н
А з вами, отче?

М о н а х
Зі мною справа інша; я монах.
Та ось вона.

Входить Д о н а А н н а.

Д о н а А н н а
Мій отче, відімкніть.

М о н а х
Іду, сеньйоро; я на вас чекаю.
Дона Анна іде за монахом.

Л е п о р е л л о
Ну що, яка?

Д о н Г у а н
Її не видно зовсім
Під цим вдовиним чорним покривалом.
Хіба вузеньку п'ятку я помітив.

Л е п о р е л л о
І досить з вас. Уява ваша буйна

Все інше за хвилину домалює;
Проворніша вона за живописця.
Вам все одно, хоч з чого б розпочати,
Із брів, чи з ніг.

Д о н Г у а н
Послухай, Лепорелло,
Я з нею познайомлюсь.

Л е п о р е л л о
От іще!
Потрібно дуже! Чоловіка вбив,
Ще й хоче бачить сльози удовині.
Безсовісний!

Д о н Г у а н
Тим часом вже і смерклось.
Тож поки місяць не зійшов на небі
І в сутінки не обернув пітьму,
Ввійду в Мадрид.
(Іде геть.)

Л е п о р е л л о
Іспанський гранд, як злодій,
Чекає ночі й місяця боїться!
Життя прокляте! Довго ще таскатись
Мені за ним? Уже немає сил.

Сцена 2

Кімната. Вечеря у Л а у р и.

П е р ш и й г і с т ь
Клянусь тобі, Лауро, що ніколи
Так досконало досі ти не грала.
Як глибоко ти зрозуміла роль!

Д р у г и й
Як розвила! із силою якою!

Т р е т і й

З яким мистецтвом!

Л а у р а

Так, мені сьогодні

Вдавались кожен рух і кожне слово.

Я віддавалась вільному натхненню.

Слова лились, немов би народила

Не пам'ять їх, а щойно серце...

П е р ш и й

Правда.

Ще і тепер твої палають щоки,

А очі просто сяють. Не проходить

Захоплення. Лауро, не давай

Йому в собі даремно охолонуть;

Хоч заспівай!

Л а у р а

Подай мені гітару.

(Співає.)

В с і

О браво! браво! дивно! незрівнянно!

П е р ш и й

Спасибі, чарівнице. Ти серця

Лікуєш нам. З життєвих насолод

Кохання лиш за музику солодше;

Але й кохання — музика... Поглянь:

Розчулився сам Карлос, гість похмурий.

Д р у г и й

Прекрасні звуки! скільки в них душі!

Чий ж слова, Лауро?

Л а у р а

Дон Гуана.

Д о н К а р л о с

Що? Дон Гуан!

Л а у р а

Їх написав для мене
Мій вірний друг, невірний мій коханець.

Д о н К а р л о с
Твій Дон Гуан безбожник і мерзотник,
А ти дурна.

Л а у р а
Ти з розуму зійшов?
Та зараз я звелю тебе зарізати
Прислужникам, хоч ти іспанський гранд.

Д о н К а р л о с
(Встає.)
Поклич же їх.

П е р ш и й
Лауро, перестань;
І ти не сердься теж. Вона забула...

Л а у р а
Що брат його у чесному двобою
Гуаном був убитий? Справді: жаль,
Що не він сам.

Д о н К а р л о с
Я дурень, що розсердивсь.

Л а у р а
Ага! таки зізнався ти, що дурень.
Давай миритись.

Д о н К а р л о с
Винен я, Лауро,
Пробач мені. Та знаєш: я ніяк
Не можу чути це ім'я байдуже...

Л а у р а
Чи винна ж я, що на язык мені
Оце ім'я приходить повсякчасно?

Г і с т ь

Ну, щоб і зовсім відлягло від серця,
Ще заспівай нам.

Л а у р а

Добре, на прощання,
Бо ніч уже. То що ж вам заспівать?
А, слухайте.
(Співає.)

В с і

Чарівно, незрівнянно!

Л а у р а

Бувайте ж, гості.

Г о с т і

Прощавай, Лауро.
Виходять. Лаура зупиняє Дон Карлоса.

Ти, навіжений! можеш залишитись,
Сподобався мені ти; Дон Гуана
Ти нагадав, коли мене ти лаяв
І скреготів зубами.

Д о н К а р л о с

От щасливець!
Так ти його любила.
Лаура ствердно киває.
Дуже?

Л а у р а

Дуже.
Д о н К а р л о с
І зараз любиш?

Л а у р а

Ні, у цю хвилину
Я не люблю. Любити двох не можна.
Тепер люблю тебе.
Д о н К а р л о с
Скажи, Лауро,

Котрий же рік тобі?

Л а у р а

Вже вісімнадцять.

Д о н К а р л о с

Ти молода... і будеш молодою

Ще років п'ять чи шість. Навколо тебе

Ще років шість вони крутитись будуть,

Тебе голубить, пестить, вихвалять,

І уночі співати серенади,

І друзів убивать на поєдинках —

Усе заради тебе. Та коли

Змарнієш ти, і очі западуть,

І зморщені повіки почорніють,

І сивина твої усипле коси,

І будуть говорить тобі: "стара!" —

Тоді що скажеш ти?

Л а у р а

Тоді? Про це

Навіщо й думать? Що це за розмова?

І звідкіля думки такі у тебе?

Піди — відкрий балкон. Там чисте небо,

Повітря нерухоме, ніч лимоном

І лавром пахне, і яскравий місяць

У синяві блищить, густій і темній,

І сторожі кричать протяжно: "Ясно!.."

У цей же час на півночі — в Парижі —

Можливо, небо хмарами укрите,

Іде холодний дощ і вітер дме.

А нам яка печаль? Послухай, любий,

Я хочу, щоб всміхнувся ти мені...

Отак-то!

Д о н К а р л о с

Мила відьмо!

Стукають.

Д о н Г у а н

Гей! Лауро!

Л а у р а

Хто там? і чий це голос?

Д о н Г у а н

Відчини...

Л а у р а

Невже!.. О, боже!..

(Відмикає двері, входить Дон Гуан.)

Д о н Г у а н

Здрастуй...

Л а у р а

Дон Гуане!..

(Лаура кидається йому на шию.)

Д о н К а р л о с

Як! Дон Гуан!..

Д о н Г у а н

Лауро, любко мила!..

(Цілує її.)

Хто в тебе там, моя Лауро?

Д о н К а р л о с

Я,

Дон Карлос.

Д о н Г у а н

От негаданно зустрілись!

Я завтра весь до ваших послуг.

Д о н К а р л о с

Ні!

Негайно — тут.

Л а у р а

Дон Карлосе, спиніться!

Ви зараз не на вулиці — ви в мене —

Тож вийдіть геть.

Д о н К а р л о с
(не слухаючи її)
Я жду тебе. Давай,
З тобою шпага.

Д о н Г у а н
Ну, якщо тобі
Не терпиться, будь ласка.
Б'ються.

Л а у р а
Ай! Гуане!..
(Кидається на постіль.)
Дон Карлос падає.

Д о н Г у а н
Вставай, Лауро, все скінчилось.

Л а у р а
Що?
Убив? прекрасно! в мене у кімнаті!
А що мені, дияволе, робити?
Куди його я діну?

Д о н Г у а н
Та, можливо,
Він ще живий.

Л а у р а
(оглядає тіло)
Живий! дивись, проклятий,
Ти прямо в серце ткнув — не міг вже мимо,
І навіть кров його не йде із рани,
Не дихає вже зовсім.

Д о н Г у а н
Що робить?
Він сам цього хотів.

Л а у р а
Ех, Дон Гуане!
Завжди ти щось, не думаючи, зробиш,

А все не винен... Звідки ти тепер?
Давно ти тут?

Д о н Г у а н
Я тільки-но приїхав,
І то таємно — не простив король.

Л а у р а
І зразу ти згадав свою Лауру?
Це добре. Та не віриться мені.
Ти йшов, напевне, мимо випадково
І дім побачив.

Д о н Г у а н
Ні, моя Лауро,
Спитай у Лепорелло. Я лишив
Його за містом. І пішов Лауру
Шукати у Мадриді.
(Цілує її.)

Л а у р а
Милий мій!..
Чекай... при мертвому! що з ним робити?

Д о н Г у а н
Залиш його: перед світанком, рано,
Я винесу його, плащем укривши,
І покладу на перехресті.

Л а у р а
Тільки
Дивись, щоб не побачили тебе.
Як добре ти зробив, що ти з'явився
Хвилиною пізніше! бо у мене
Твої дружки вечеряли і щойно
Пішли собі. Коли б ти їх застав!

Д о н Г у а н
Лауро, і давно його ти любиш?

Л а у р а

Кого? ти, мабуть, мариш.

Д о н Г у а н
А зізнайся,
Чи зраджувала часто ти мене
В мою відсутність?

Л а у р а
Ну, а ти, гульвісо?
Д о н Г у а н
Скажи... Ні, потім будем розмовлять.

*

Сцена 3

Пам'ятник командору.

Д о н Г у а н
Усе на краще: вбивши ненароком
Дон Карлоса, відлюдником сумирним
Я тут сховався — і бачу кожен день
Мою вдову привабливу, і нею
Помічений, здається. Дотепер
Ми віддалік тримались, та сьогодні
Заговорити хочу; вже пора.
Як розпочать? "Насмілюсь...", краще так:
"Сеньйоро..." ет! хоч що б прийшло на думку,
Те і скажу я їй без підготовки,
Імпровізуючи слова кохання...
Пора б вже їй приїхати. Без неї —
Я думаю — скучає командор.
Яким його тут велетнем зробили!
Могутні плечі! Що за Геркулес!
А сам покійник був малим і кволим.
Навшпиньки вставши тут, не міг би руку
Цій статуї до носа дотягнуть.
Коли за Ескур'ялом ми зійшлися,
Наткнувся він на шпагу і завмер
Точнісіньким метеликом на шпильці.
А був суворим, гордим і сміливим...

А! ось вона.

Входить Дона Анна

Д о н а А н н а

Він знову тут. Мій отче,
Я перервала роздуми самотні,
Пробачте.

Д о н Г у а н

Я повинен вибачатись,
Сеньйоро, перед вами. Може, я
Печалі вашій литись заважаю.

Д о н а А н н а

Ні, отче мій, печаль моя в мені;
При вас мої молитви можуть вільно
Підноситись до неба — я прошу
І вас свій голос з ними об'єднати.

Д о н Г у а н

Мені молитись з вами, Доно Анно!
Такого щастя я не заслужив.
Я не наважусь грішними вустами
Повторювать святі моління ваші —
Я тільки віддалік благоговійно
Дивлюсь на вас, коли, схилившись тихо,
Волосся чорне ви на мармур білий
Розсиплете — тоді мені здається,
Що на гробницю ангел прилетів.
В збентеженому серці не знаходжу
Тоді молитви. Я дивлюся мовчки
І думаю — щасливий той, чий мармур
Її гарячим подихом зігрітий
І скроплений небесними слізьми...

Д о н а А н н а

Як дивно ви говорите!

Д о н Г у а н

Сеньйоро?

Д о н а А н н а
Мені... забули ви.

Д о н Г у а н
Що недостойний
Відлюдник я? що грішний голос мій
Звучати поруч з вами не повинен?

Д о н а А н н а
Мені здалося... я не зрозуміла...

Д о н Г у а н
Ах, бачу я, що ви про все дізнались!

Д о н а А н н а
Про що дізналась?

Д о н Г у а н
Так, я — не монах .
До ніг припавши, вибачить благаю.

Д о н а А н н а
О боже! встаньте, встаньте... Хто ж ви є?

Д о н Г у а н
Я — жертва безнадійної любові.

Д о н а А н н а
О боже мій! це чути біля гроба!
Ідіть собі.

Д о н Г у а н
Хвилину, Доно Анно,
Одну хвилину!

Д о н а А н н а
А якщо хтось прийде!..

Д о н Г у а н
Заперті грати. Хоч одну хвилину!

Д о н а А н н а

Ну? що? чого ви хочете?

Д о н Г у а н

Померти.

Негайно, зараз, біля ваших ніг.

Хай бідний прах мій тут же поховають —

Не біля праху, милого для вас, —

Не тут — не зовсім близько — десь подалі,

Там — на порозі — поблизу дверей,

Щоб каменя мого могли торкнутись

Ви сукнею своєю чи ногою,

Коли сюди, не горду цю гробницю,

Ітимете невітні слъози лить.

Д о н а А н н а

Ви, мабуть, божевільний.

Д о н Г у а н

Чи бажать

Померти, Доно Анно, — знак безумства?

Коли б я був безумець, я б хотів

Лишитися живим, я б мав надію

Любов'ю зворушити ваше серце;

Коли б я був безумець, я б проводив

Всі ночі біля вашого балкону

І співом серенад тривожив сон;

Не став би я ховатись, а усюди

Старався б, щоб помітили мене;

Коли б я був безумець, я б тоді

В мовчанні не страждав...

Д о н а А н н а

Мовчання ваше

Занадто голосне!

Д о н Г у а н

О Доно Анно!

Лиш випадок тут винен, а інакше

Моєї таємниці ви б не знали.

Д о н а А н н а

І ви давно вже любите мене?

Д о н Г у а н

Не знаю сам — недавно чи давно,
Та лиш відтоді я ціну дізнався
Миттевостям життя, лише з тих пір
І зрозумів, що значить слово щастя.

Д о н а А н н а

Ідіть же — ви людина небезпечна.

Д о н Г у а н

Я небезпечний! Чим?

Д о н а А н н а

Боюсь вас слухать.

Д о н Г у а н

Замовкну я; лиш не женіть того,
Для кого бачить вас — одна відрада.
Надіями даремними не тішусь,
Нічого не прошу, але повинен
Я бачить вас, якщо вже до життя
Засуджений.

Д о н а А н н а

Ідіть, бо тут не місце
Таким розмовам і таким безумствам.
В мій дім приходьте завтра. Покляніться
Повагу зберегти таку ж до мене;
Я вас прийму, та ввечері, пізніше, —
Нікого не приймаю я з тих пір,
Як овдовіла...

Д о н Г у а н

Ангеле прекрасний!
Хай втішить бог вас, як самі ви нині
Утішили нещасного страждальця.

Д о н а А н н а

Ідіть же геть.

Д о н Г у а н

Іще одну хвилину.

Д о н а А н н а

Ні, треба йти самій... ніяк не можу
Молитися. Збентежили мене
Розмови світські; вухо вже давно
Від них у самоті відвикло. — Завтра
Я вас прийму.

Д о н Г у а н

Іще не смію вірить,
Не смію щастю до кінця віддатись...
Я завтра вас побачу! — і не тут,
Не крадькома!

Д о н а А н н а

Так, тільки завтра, завтра.
Як вас зовуть?

Д о н Г у а н

Дієго де Кальвадо.

Д о н а А н н а

Бувайте, Дон Дієго!
(Іде геть.)

Д о н Г у а н

Лепорелло!
Входить Лепорелло.

Л е п о р е л л о

До ваших послуг?

Д о н Г у а н

Милий Лепорелло!
От щастя!.. "Завтра — ввечері, пізніше..."
Мій Лепорелло, завтра приготуй...
Я радий, як дитина!

Л е п о р е л л о

Говорили

Ви з удовою? Може, вам вона
Сказала мимохідь два теплих слова
Або її благословили ви?

Д о н Г у а н
Ні, Лепорелло, ні! Вона просила
Прийти до неї завтра!
Л е п о р е л л о
Та невже!
Усі такі ви, вдови.

Д о н Г у а н
Я щасливий!
Співати ладен, обійняти всіх.

Л е п о р е л л о
А командор? що скаже він на це?

Д о н Г у а н
Ти думаєш, він буде ревнувати?
Напевне ж ні; людина він розумна
І, мабуть, вмерши, зовсім присмирнів.

Л е п о р е л л о
Ні; ви лишень на статую погляньте.

Д о н Г у а н
І що ж?

Л е п о р е л л о
Здається, дивиться вона
На вас сердито.

Д о н Г у а н
Слухай, Лепорелло,
Проси її до мене завітати —
Ні, не до мене, а до Дони Анни.

Л е п о р е л л о
Навіщо звати статую у гості?

Д о н Г у а н
Не для розмови чемної, звичайно, —
Проси її прийти до Дони Анни
Пізненько завтра ввечері і стати
На варті край дверей.

Л е п о р е л л о
Охота вам
Так жартувать!
Д о н Г у а н
Проси ж.

Л е п о р е л л о
Але...
Д о н Г у а н
Іди!
Л е п о р е л л о
О статує, преславна і прекрасна!
Сеньйор мій Дон Гуан покірно просить
Відвідати... Їй-богу, я не можу,
Так страшно.

Д о н Г у а н
Боягуз! ось я тобі!
Л е п о р е л л о
Сеньйор мій Дон Гуан вас просить завтра
У дім дружини вашої надвечір
Прийти і стати в дверях...
Статуя киває головою на знак згоди.
Ой!
Д о н Г у а н
Що там?
Л е п о р е л л о
Ой, ой... Умру!

Д о н Г у а н
Що сталося з тобою?
Л е п о р е л л о
(киваючи головою)
Та статуя...
Д о н Г у а н

Ти кланяєшся!
Л е п о р е л л о
Ні,
Не я, вона!
Д о н Г у а н
Верзеш ти казна що!
Л е п о р е л л о
Ідіть самі.
Д о н Г у а н
Ну що ж, дивись, ледащо.
(до статуї)
Прошу тебе з'явитись, командоре,
У дім вдови, де завтра буду я,
І стати в дверях вартовим. Що? будеш?
Статуя киває знову.
О боже!
Л е п о р е л л о
Що? я ж говорив...

Д о н Г у а н
Ходімо!
*

Сцена 4

Кімната Дони Анни.
Дон Гуан і Дона Анна.

Д о н а А н н а
Я прийняла вас, Дон Дієго; тільки
Боюся я, що бесіда печальна
Наскучить швидко: бідна удова,
Все згадую я втрату чоловіка
І посмішку мішаю зі слізьми.
А ви?

Д о н Г у а н
Я насолоджуюся мовчки
Можливістю побути наодинці
Із вами, Доно Анно. Тут — не там,
Не біля гроба мертвого щасливця,
Що ідолом зробився мармуровим, —

Я бачу вас нарешті.

Д о н а А н н а

Дон Дієго,

Так ви ревнивий. Чоловік і мертвий

Вас мучить?

Д о н Г у а н

Ревнувати я не смію.

Він ваш обранець.

Д о н а А н н а

Ні, мої батьки

За Дон Альвара видали мене.

Були ми бідні, Дон Альвар — багатий.

Д о н Г у а н

Щасливець! він скарби свої порожні

Приніс до ніг богині; ось за що

Дістав блаженство райське він! Якби

Я вас зустрів раніше, без вагання

Мій сан, мої багатства, все віддав би

За погляд ваш єдиний і, мов раб,

Виконував священну вашу волю;

Читав би у очах бажання ваші,

Щоб мовчки попереджувати їх,

Щоб все життя вам казкою здавалосьь.

На жаль, не це судилося мені.

Д о н а А н н а

Дієго, я прошу вас, перестаньте.

Мені любить не можна, бо вдова

Повинна бути вірною і гробу.

Коли б-то знали ви, як Дон Альвар

Мене любив! О, Дон Альвар, напевне,

Закоханої дами не прийняв би,

Коли б він овдовів. Він був би вірним

Покійниці своїй.

Д о н Г у а н

Не мучте серця,

Нагадуючи майже щохвилини
Про чоловіка. Досить вам карать
Мене, хоч кари заслужив я.

Д о н а А н н а

Чим же?

Ви узами не зв'язані святими
Ні з ким. І у любові ви не винні
Ні перед богом, ні переді мною.

Д о н Г у а н

Вам так здається.

Д о н а А н н а

А хіба ви винні

Переді мною? То мені признайтесь.

Д о н Г у а н

Ніколи, ні!

Д о н а А н н а

Дієго, що це значить?

Ви завинили чимось? То скажіть.

Д о н Г у а н

Нізащо, ні!

Д о н а А н н а

Дієго, це так дивно:

Я вимагаю, я прошу.

Д о н Г у а н

Ні, ні.

Д о н а А н н а

А! Так-то ви моїй покірні волі!

А що мені ви зараз говорили?

Що ви б рабом моїм бажали бути.

Дієго, я розсерджусь: признавайтесь

Чим завинили ви переді мною?

Д о н Г у а н

Ви можете зненавидіть мене.

Д о н а А н н а

Ні, ні. Заздалегідь я вас прощаю,

Але бажаю знати...

Д о н Г у а н

Не бажайте

Жахливу таємницю розгадати.

Д о н а А н н а

Жахливу! ви замучили мене,

Все більше розпалюючи цікавість.

І як мене ви скривдити могли?

Я вас не знала — в мене ворогів

Немає зовсім. Вбивця чоловіка

Один і є.

Д о н Г у а н

(про себе)

Вже близько й до розв'язки.

Скажіть мені, нещасний Дон Гуан

Знайомий вам?

Д о н а А н н а

Ні, зроду я його

Не бачила.

Д о н Г у а н

Але в душі до нього

Ворожі ви?

Д о н а А н н а

З обов'язку дружини.

Та ви весь час збиваєте мене

З питання головного, Дон Дієго,-

Я хочу...

Д о н Г у а н

А якби ви Дон Гуана

Зустріли десь?

Д о н а А н н а

Тоді кинджал у серце

Я б злодію встромила.

Д о н Г у а н

Доно Анно,

Де твій кинджал? Ось груди. Бий!

Д о н а А н н а

Дієго!

Ви що?

Д о н Г у а н

Я не Дієго, я Гуан.

Д о н а А н н а

О боже! ні, не може бути, не вірю.

Д о н Г у а н

Я Дон Гуан.

Д о н а А н н а

Неправда.

Д о н Г у а н

Я убив

Твого Альвара й зовсім не жалкую,

І не шукай розкаяння в мені.

Д о н а А н н а

Що чую я? Ні, ні, не може бути.

Д о н Г у а н

Я Дон Гуан, і я тебе люблю.

Д о н а А н н а

(падаючи)

Де я?.. де я? мені погано.

Д о н Г у а н

Небо!

Що з нею? що з тобою, Доно Анно?

Опам'ятайся, встань: це твій Дієго,

Це твій покірний раб.

Д о н а А н н а

Залиш мене!

(слабко)

О, ти мій ворог — ти забрав у мене

Все, що в житті...

Д о н Г у а н

Божественне створіння!

Я свій удар спокутувати буду

Найтяжчим, найстрашнішим покаранням.

Накажеш — вмру; накажеш — буду жити

Для тебе лиш...

Д о н а А н н а

Це дійсно Дон Гуан...

Д о н Г у а н

Його вам описали, чи не так,

Розпусним злодієм. – О Доно Анно,-

Чутки, можливо, не в усьому брешуть,

На совісті моїй багато зла.

Я справді довго був покірним учнем

Спокуси і розпусти. Та відтоді,

Як я побачив вас, мені здається,

Душею я воскрес, переродився.

У вас я полюбив добропорядність,

І вперше я покірно перед нею

Німію і навколішки стаю.

Д о н а А н н а

О, Дон Гуан — я знаю — красномовний;

Спокусник хитрий, чула я також.

Ви, кажуть ще, розбещений безбожник,

Ви справжній демон. Скільки ви згубили

Жінок нещасних?

Д о н Г у а н

Ні одної досі

Із них я не любив.

Д о н а А н н а

І я повірю,

Що Дон Гуан кохає перший раз,
Що не шукав в мені нової жертви!

Д о н Г у а н
Коли б я вас задумав обманути,
Чи я б признався, чи назвав ім'я,
Якого ви не можете і чути?
Де ж видно тут обдуманість, підступність?

Д о н а А н н а
Хто знає вас? Та як могли прийти
Сюди ви; тут могли б вас упізнати,
І ваша смерть була б невідворотня.

Д о н Г у а н
Що значить смерть? за мить одну солодку
Життя не жаль віддати.

Д о н а А н н а
Але як
Вам вийти звідсіля, необережний!

Д о н Г у а н
(цілуючи їй руки)
І вас життя злочинного Гуана
Турбує! Так ненависті немає
В душі твоїй небесній, Доно Анно?

Д о н а А н н а
Якби я вас ненавидіть могла!
Однак, уже пора нам розпрощатись.

Д о н Г у а н
Коли ж ми знов побачимось?

Д о н а А н н а
Не знаю.
Колись.

Д о н Г у а н
То, може, завтра?
Д о н а А н н а

Де?

Д о н Г у а н

Отут.

Д о н а А н н а

О Дон Гуане, серцем я слабка.

Д о н Г у а н

На знак, що ти прощаєш, поцілунок...

Д о н а А н н а

Пора, іди.

Д о н Г у а н

Один, холодний, мирний...

Д о н а А н н а

Який ти невідв'язний! на, бери.

Що там за стук?... сховайся, Дон Гуане.

Д о н Г у а н

Прощай же, до побачення, кохана.

(Виходить і вбігає знову.)

А!

Д о н а А н н а

Що там? А!..

Входить статуя командора.

Дона Анна падає.

С т а т у я

На поклик я з'явився.

Д о н Г у а н

О боже! Доно Анно!

С т а т у я

Кинь її,

Кінець всьому. Тремтиш ти, Дон Гуане.

Д о н Г у а н

Я? ні. Я звав тебе і не боюся.

С т а т у я

Дай руку.

Д о н Г у а н

Ось вона... яке тяжке

Десниці мармурової стискання!

Облиш мене, пусти — роздавиш руку...

Я гину — це кінець — о Доно Анно!

Провалюються.

* * *

Переклад: Грязнов Олександр Андрійович